

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Kazinczy-utca 808. sz. hová a lap szellemi részét
illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A főtanoda könyvnyomdája, hová az előfizetési penzek
és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor
ára 6 kr; bélyeghetek minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten:
Lang Leopold, (Erzsébettér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler
(Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 „ 50 kr.
Jogász-egyleti tagok számára:
apr.—decz. 1 „ 50 kr.

Előfizetési felhívás.

a

„SZÉKELY HIRLAP“

politikai, társadalmi
és a maros-vásárhelyi „Jogász-
Egylet“ közlönyének
1874. évi második félévi folyamára.

Előfizetési díj:

Jul.—decz. hat óra 3 frt — kr.

Jul.—sept. három óra 1 „ 50 „

Az előfizetési penzeket kérjük pos-
taltalvánnyal Maros-Vásárhelyre az ev. ref.
főtanodai könyvnyomdába, a „Székely
Hirnap“ kiadóhivatalának küldeni.

A lap kiadását f. évi július 1-én kezdve,
helyi ref. főtanodai könyvnyomdász **Imreh
Sándor** vette át, kihez az előfizetési pen-
zeken kívül a felszólamlások és a lapba
beiktatandó hirdetmények is küldendők.

A székely-egylet gyűlése Pesten.

A székely-egylet alapítói és számos ügyba-
rát gyűlt össze a mult héten Pesten a képvise-
lőház egyik helyiségében, hogy tanácskozzanak
azon módok felett, melyek a székelyek anyagi és
szellemi érdekeinek támogatása és előmozdítása
tekintetében szükségesnek látszanak.

Hajós János elnök megnyitván az ülést, je-
lenté, hogy az előmunkálatok megtételére kikül-
dött tizenötös bizottság jelentésével elkészülvén,
az a gyűlés elé fog terjesztetni.

Ezen, Ugron Gábor által szerkesztett jelen-
tésből kiemeljük a következőket:

A jelentés három részre oszlik; az első ré-
sze a székelyföld művelődési és anyagi bajait és
ennek okait sorolja elő; a második rész e ba-
jok orvoslására kellő intézkedéseket hoz javas-
latba; a harmadik azon orgánumokat tárgyalja,
melyek a szükséges segélyt nyújtani, s általában
intézőleg eljárni hivatva lennének.

A mi a szellemi állapotokat illeti, a jelen-
tés szomorúan constatálja, hogy a haladás e te-
kintetben nagyon csekély. Ennek okát az értelmiségi kivándorlásban, az iskolák hiányosságá-
ban, s a jólét csekély mérvében keresi. A jelentés
kiválólag a szakoktatás szükségességét hangsú-
lyozza. Az anyagi bajok egyik oka a székely
örökösödésnek eltörlésében fekszik, a mennyiben
mindkét nemre egyenlő örökösödési rendszer lé-

pett életbe; másik oka az urbéri ügyek rendezet-
lenségében keresendő. — Ehez járulnak a roszt
termés, a pénzügyi válság, mely a székelyföldre
is elhatott. Eddig a székelyföldön a gabona árát
a termelési költség szabályozta; most azonban
ehhez a concurrentia is járult, minek következté-
ben a termékek ára nagyon hanyatlott. A jelen-
tést erre nézve szükségesnek tartaná, ha a szé-
kelyföld lakói a gabonatermelési rendszerről át-
mennének az állattenyésztési gazdaságra, mely
térén a székely a versenyt kiállhatná. Ezen te-
nyésztésre azonban átmenni igen bajos addig,
mig tőkeképződés nincsen és a hitelügy a szé-
kelyföldön rendezve lesz. Egyik hátránya ezen
átmenetnek ezen kívül még a birtokviszonyok
rendezetlensége. E mellett nincs mezei rendőr-
ség; az erdőkben az ényészet és pusztítás gaz-
dálkodik, s nem az emberi okoskodás és számi-
tás. Kiveszöben van a székely lófaj is, mert a
nép a keresztezésre nem volt elég figyelemmel.
A szarvasmarha és juhtenyésztés elhagyatott álla-
potban van, mert nem elég gond fordítottat rája.
Ezen az állomány szaporítása, okszerű tenyész-
tési rendszer behozatala és a székely juhturónak
kereskedelmi cikké képesítése által vél a jelen-
tés segíteni. A haltenyésztés szegény, a szőlő-
művelés és bortermelés pedig nem felel meg a
kiválnaknak. A népipar nem hódít magának
területet és sem a munkára, sem az alakra nézve
nem finomabb, mint azt átörökölte őseitől. A
kézműipart nagyon nyomja ennél fogva a gyáripar
és a fejlettebb házi-ipar. A székelyföld kereske-
delmi hivatása a keleten van; ennél fogva a teen-
dő e tekintetben az, hogy a nép izlése nemesít-
tessék, s a kelet igényeivel megismertessék.

Mind e bajok orvoslására a jelentés czélsze-
rűnek tartaná főreal- s felső népiskolák és egy
női tanító-képezde felállítását. A felsőbb népisko-
lák az iparos és földművelési szakokat is maguk-
ban foglalják. Ezen kívül minden székely tör-
vényhatóságban egy nőnövelődet kellene felállítani.
Ezen cél elérése tekintetében egyletek volnának
alakítandók. E mellett egy székely-muzeum fel-
állítását tartja e jelentés czélszerűnek, mely ki-
válóan a székelyföldi leleteket foglalná magában.
A mi hiány az állattenyésztés, ipar- és gazdálko-
dás tekintetében észlelhető, legezélszerűbbnek tar-
taná a jelentés: oktatás, vándortanárok kiküldése,
kereskedelmi ügynökök alkalmazása s hasonlóak
által megtenni mindazt, mi a székely nép anyagi
felvirágzására nézve kívánatos.

A hitelügy tekintetében takarékpénztárak
felállítása javasoltatik, iparsegélyző egyletekkel és
10 krajczáros népbankkal kapcsolatban. Ha e terv
sikerülne, egy földhitelintézet felállítandó, melyre
vonatkozólag Temesváry László részletes tervet
terjesztett elő. E hitelintézet nagyobb székely bir-
tokosoknak adna kölcsönt és megvásárolván a szé-
kelyföld szomszédságában nagyobb javakat, a szé-

kelyek egy vidékre való kitelepitése által a ki-
vándorlást megakadályozná.

A jelentés tudomásul vétetett s az alapsza-
bályok csekély módosításokkal elfogadtattak. A
terv kivitele az eddig működött bizottságra bi-
zatott.

Országgyűlés. A képviselőháznak 24-iki gyűlésén
a Miskolc városi derék képviselők arattak babérokat
Legelőbb Dálnoki Barna indítványát; a végrehajtói in-
tézsmény módosítása tárgyában fogadta el a ház, a Ho-
ránszki javaslata ellenében. „Azután élvezettel hallgatta
végig Horváth Lajos beszédét, ki mint a központi bizott-
mány előadója, az incompatibilitási törvényjavaslatot jin-
dokolta.“ Szónoklata, mely a parlamenti magaslaton áll,
a régi idők juttatja eszünkbe. Valóban szebb, higgad-
tabb, tárgyilagosabb beszédet ritkán láttunk a magyar
képviselőház emléklapjain. Hihetőleg mérséklete, s az
incompatibilitás iránt kitüntetett kiméletelessége volt az ok
a miért az ellenzék némi támadást intézett ellene; mind-
azonáltal lényegében az is elfogadta. Általában az egész
ülésen meglátszott az indokolás szelleme, az általános vi-
tában szintugy, mint a részletesben. Még a szélsők is
röviden, s a tárgyhöz szóltak. A t. javaslat ellen a jobb-
oldalról Paczolay, Kégel és Justh beszéltek, egyik-egy, a
másik más szempontból támadva meg azt. Justh szerint
teljességgel nem liberalis dolog a választók jogát meg-
szorítani. Érkövy a magyar historiából vett adatokkal
verte vissza a támadást. Az eredmény az lett, hogy a
törvényjavaslat országgyűlésünkön ritka nagy többséggel
elfogadtatott. Milyen jó lenne, ha valamely állapot meg-
határozására egy jelenséges is elég volna! Ez esetben haj-
landók lehetnénk hitelt adni a kegyes lelkek „egy akol
és egy pásztor“-ról alakított szép ábrándjának, oly nagy
volt a higgadság, oly általános az egybeolvadás. Hanem
hát lementével a napot, tárgyalás után a képviselőházat!
Más nap — 25-én — négy egész óra alatt már nem tu-
dott tovább menni, minthogy elfogadta a második sza-
kaszt, melynek minden pontja újból, meg újból vita tár-
gyává tétetett. Volt módosítvány is quantum satis, azon-
ban ezeket, mint azokat bizvást mellőzhetjük.

Az incompatibilitási törvényjavaslat felett folytatott
vita a harmadik nap — 26-án csakugyan véget ért. „Az
általa sujtott minden rendbeli képviselőket — mondja a
„Ref.“ — lehet osztályozni tisztességesekre és nem tiszt-
ességesekre. A tisztességesek vagy általában meg sem
jelentek a házban, vagy ha igen, nem szavaztak, a vitá-
ban részt nem vettek, avagy, ha nyilatkoztak is, azt oly
modorban tevék, mely mindenkit meggyőzőtt önzetlensé-
gükről; a nem tisztességesek eljöttek, ágítáltak a javas-
lat ellen, maguk nem szóltak, de másokat beleugrattak
„pro demo“, s mikor látták, hogy mindez nem használ,
minden tulzó és hőbortos indítványra rászavaztak, hogy
igy ad absurdum vgyék az egész incompatibilitást.“ Na-
gyon óhajtható volna, ha ezen törvény oster lenne, mely-
lyel az iparlovagok, s tisztességesen megélni nem tudó
politikai prolétárok kikergettetnének az országházból. Faxit
deus.

Biztosítási végrehajtás ujitott perben.

Az ezen jogintézményre vonatkozó kérdést óhajtván
taglalás alá venni, s ímég inkább azt a szak-vitatkozás
tárgyává tenni — előrebocsátjuk magát a jogesetet, mely
arra legközelebb alkalmat szolgáltatott.

Cs. . . községben N. ellen M. birói végrehajtást fo-
ganasztatván, perbeli követelése kielégítésére az alpe-

restől lefoglalt ingatlanok elárvereztettek, — és a befolyt vételár felosztása tárgyalására az illetékes tkvi hatóság határnapot tűzött.

Időközileg alperes pert ujtván, — az első bíróság ujtott perében is ügyesszessé ítélte, a királyi tábla azonban ujtó felperest az alapperben hozott marasztalás fizetési kötelezettsége alól — feltétlenül — felmentette. Ezen ítélet alapján biztosítási visszvégrehajtasért folyamodván, a perbíró az elrendelte, és a vételárból az alapperbeni telperes javára eső követelések bírói lététbe helyeztetek.

Ujtott alperes ezen biztosítási visszvégrehajtasért rendelt végzés és eljárás ellen semmiségi panaszt emelvén, a semmitőszék az egész eljárást minden jogkövetkezményeivel megsemmisítette azon indoklással, „hogy a ppttszabvényaiban oly intézkedés, melyszerint biztosítási visszvégrehajtasnak helye lenne, nem foglaltatik.“

Tehát az ujtott perben biztosítási visszvégrehajtasnak nem lenne helye?

E kérdés igenlő támogatására azon elvből indulok ki, hogy a törvénykezés célja „igazságszolgáltatás“ — és „jog“ és „igazság“ elméletileg egymástól lényegesen különböző fogalmak.

Igaz, hogy a gyakorlatban, — hol a bírói ítélet ad a feleknek érveik alapján, jogot követelményeik érvényesítésére, a két fogalom közötti különbség megszűnt létezni — igaza van, kinek joga van. — És minél inkább emelkedettebb és műveltebb a jognézetekbeni fogalma valamely társadalmi körnek, az annál inkább emeli a jog fogalmát az igazság színvonalához. De a mint a nyert jogok az önmagában változhatlan igazság fogalmával oly összeütközésbe jönnek, hogy a jog az igaznak nyílt ellentéte lesz, ott jognak az igazzal szemben léteznie többé nem szabad.

Másodszor a törvénykezés főcélja az igazságnak érvényre emelése, vagy is oly tételes viszonyok létrehozása, melyek az igazság fogalmának és elveinek megfelelőek.

Ha pedig e célt elérni nem sikerül, úgy a törvénykezés végcélját veszítette el.

A törvénykezés tehát nem engedhet meg jogokat — a melyek az igaz érvényének akadályául szolgálnak. Vagy ellenkezőleg jogok létesítésére kell törekednie, mi az igaz érvényesíthetőségét eszközölje.

(Vége köv.)

ÉRTESÍTÉS

az erdélyi gazdák harmadik vándorgyűléséről és az azzal összekötendő tárlat-, szántóverseny- és cselédjutalmazásról.

Az erdélyi gazdák harmadik vándorgyűlése, az országosan uralgott cholerajárvány és a kedvezőtlen időjárás okozta, elemi csapások következtében a múlt évről elmaradván, az folyó 1874-ik október hava 1. 2. 3. és 4-ik napján lesz Déván megtartva, melyre e haza minden gyakorló gazdája úgy, mint általában a gazdaság minden barátja tisztelettel meghívatik.

Ezen vándorgyűléssel a Hunyadmegye közönsége által rendezendő gazdasági tárlat lesz összekötve.

TÁRCSA.

Hat év múlva.

(Beszély.)

(Folytatás.)

Margit nem rettent meg az ifju tekintetétől, sőt ellenkezőleg, némi mélységgel, bensőséggel nézett Ödön abrándos szemeibe; arcát nem fordítá el, hanem néha egy-egy halvány, alig észrevehető mosolyjal bátorítá.

Bátorítá, mondom, mert bátorításra szükség volt; nem félt ugyan attól, hogy azon társaság, mely kebelébe fogadta, valamivel éreztetni találná lenézését, vagy megvetését, — hanem szokatlansága miatt, gyakran legnagyobb óhajain is győzedelmeskedett.

Hosszas habozás után fölkel helyéről s Margit felé közeledett.

E pillanat óta Margit nem fordítá felé tekintetét, egész addig, míg oda érkezett.

— Reményem, hogy nem zavarom e társalgást? — szólott Ödön.

— Óh, épen nem, felelt Margit.

— Vagy talán titok volt a szőnyegen?

A vándorgyűlésen ugyan mindenki jelen lehet, de tanácskozásokban és kiküldetésekben csak az vehet részt, ki folyó évi szeptember hó 1-től kezdve a Hunyadmegye közönsége által kiküldött intéző bizottság pénztárnokától (Dévára Kenderesy Farkashoz czimezve) két oszt. értékű forintért „tagsági igazolványt“ vált, mely tagsággal a fenti jogokon kívül még a következő előnyök egybekötve u. m.

1) ezen igazolvány előmutatása mellett a vándorgyűlés tagja az első erdélyi és a magyar keleti vasut vonalain féláron fognak utazni.

2) a vándorgyűlés tagja a tárlat és gyűlésre vonatkozó minden nyomtatványt díjtalanul és bérmentve nyer.

3) az igazolvány előmutatása mellett a tagok a tárlatot díjtalanul látogathatják.

A megvitatandó kérdések a vándorgyűlés megtartása előtt négy héttel fognak köztudomásra hozatni.

A kiállítás a haza összes területére terjed ki, és négy részre oszlik: állat-, termény-, gazdasági gépek- és ásványi termékek tárlatozására.

A kiállításra szánt állatoknak legkésőbb október 2-án reggeli 7 órakor helyt kell lenniök, később érkezők a versenyből kizáratnak.

A termény- és gépkiállításra szánt tárgyak szeptember 15-éig az intéző bizottságnak Dévára czimezve, előre bejelentendők, s legkésőbb október 1-én déli 12 órára beküldendők, később érkezők a versenyzők sorába nem vétetnek fel.

Az ásványi termékek, melyek részint már önmagukban vére, mint a természet adományai s nem határozottan az emberi ipar teremtményei, jutalomdíjon kívül állnak, s csak elismeréssel tüntettetnek ki.

Az október 4-én tartandó szántóversenyen bárminő két igavonó állat által vont eke vehet részt; bejelentési határidő október 3-án déli 12 óráig; az igavonókról gondoskodva lesz.

A nagyméltóságu m. kir. földmívelési miniszterium által díjazott cselédjutalmazásra külön pályázatot hirdet az intéző bizottság és az alább részletezett díjak október 4-én fognak kiosztatni.

Mi hír külföldön?

— A „Times“ egy párisi levelezője Franciaország jövő napjainak történetét következőkben vázolja, állítólag egy, „a francia politikai világban magas szerepet játszó egyéniség tollából, kinek állása és alkalma van hozzá, hogy helyes ítéletet formáljon.“ E körülírás erősen Audiffret Pasquier-re utal. A kérdéses államférfiúi jóslat így hangzik: Az alkotmánybizottság előtt Perier, Lambert, St-Croix, Wallon, Pravier, Dufaure stb. javaslatai fekszenek. A bizottságnak a két első közt kell választania. Valószínű, hogy Perier javaslatát elveti s hogy a nemzetgyűlés elé Lambert St-Corix némileg módosított javaslatát terjeszti. Azután olyasmi veszi kezdetét, a mit az alkotmányos hekatombák időszakának nevezhetnénk. Minden javaslat kisebb vagy nagyobb többséggel elvetetik. Valószínűleg azután indítvány fog tétetni a nemzetgyűlés feloszlata iránt. A niévrei választás előtt

— A hogy vesszük, — mondá Margit.

— Bocsánat, — szólott Ránki, — de, ha tudtam volna, úgy nem háborítom meg a beszélgetést.

És ezzel távozni készült.

Kálmán még nem szólott a beszélgetésbe, de komolysága elárulá, hogy kedélyében egy kis tusa ment végbe. A mint Ödön távozásra készült, arcza egyszerre derültebb kifejezést öltött.

— Ej, nem azért mondtam, hogy eltávozzék, maradjon, hiszen titkunkba önt szívesen beleavatjuk, — mondá Margit.

Ödön egy széket tett Margit mellé és helyet foglalt.

Kálmán pedig nagyon kellemetlenül kezdé érezni magát; büszkesége, e figyelmen kívül hagyás miatt igen meg volt sértve; elhatározta, hogy egyetlen hangot sem fog a társalgásba beleszólani, míg Margit, vagy Ödön őt meg nem szólítja.

— Megvallom, — szólott Ödön ragyogó arczezal, — hogy a titkokba való beavatkozás iránt mindig nagy hajlamot érzek oly körülmények között, minő a mostani...

— Annál jobb, tehát beavatjuk a titokba. — Mi terveznünk, s e terv kivitelét önnek is elő kell segítenie...

— Teljes igyekezetemet és tehetségemet fel fogom használni.

Kálmán nagyon hasztalanul várta, hogy a társalgásba bele fogják vonni; most már úgy találá, hogy a

e javaslat többsége majd biztos leendett, ha azt a közép terjeszti elő. Ma azt senki sem fogja elfogadni. zonyára ellene lesz a kamara négy ötóde, mely nem választást a jelen bonapartisticus irányzattól gyanús binettel, s az ország jelen hangulatában. Azután bevetkezik a kényszerű megoldás, mely előre látható. A mal, ki e terméketlen harcokat közbeszólás nélkül névégig, s e bizonytalanságok, a nemzetek eme halála, tal kimerült ország panaszait hallotta, ekkor halla fogja véleményét. Ki fogja mutatni abszolút szükségességét annak, hogy Franciaországot az örvényből, a mely párharcok döntötték, ki kell ragadni, s minthogy a nemzetgyűlés eljárására uem akar erőszakot gyakorolni, jelenti, hogy vagy neki vagy a nemzetgyűlésnek kötelessége határozottan czelekedni s a hatalmat letenni. egyszerű üzenet elég lesz, hogy a békeszerető nemzetgyűlés feloszlataát ellenállhatlanul siettesse. Valószínű, hogy a konzervatívok tekintettel az ország jollétére, a marsal föl fogják ruházni a jövő kamara feloszlataának jogval. Az ország, mely a marsalt uraló törvénytisztelőt évenesen gyöngeségnek nézi, a törvényes bátorság e nyét szívesen fogja látni, s nevében fognak a jövő választások meg tartatni.

A fuldai püspöki konferenciáról írják, holnap fog megkezdődni a papnövelde termében, mely szent képekkel, a pápa és több bibornok szobraival, várágokkal stb. ünnepélyesen földszítve van, szent Bonifáczius sirjánál az egyház jólétéért imádkozó „összegyűlt“ püspökök tanácskozása. A pózeni és kölni érseken s a trieri püspökön kívül, a kik tudvalevőleg hűvösön ülnek, valamint az előregedett culmi püspökön kívül ma estéig minden porosz praelatus a hiányzó egyházfejedelmek képviselőivel együtt megérkezett, s a vasárnapon egy ugynevezett vegyes küldöttség által fogadtatott. A hadakozó szellemű mainzi Ketteler csak holnap fog megérkezni.

Vegyes hírek.

— A városi leányiskola majálisa a nagyerdő szombatán, június 27-én folyt le. A vigság zaja messze hangzott az erdő sűrűjében, s a jókedű fiatalság már kora délután tánczra kerekedett. A tánczolás — bár a térség, lankássága miatti, semmi kényelmet sem nyújtott e részben — késő estig folyt. A kedélyes mulatság népes volt, s a fiatalság nagy számmal volt képviselve. Majdnem az összes vendégség együtt maradt késő estig midőn zeneszó mellett vonult be a városba.

— A szászrégeni honvéd-zászlószentelés ünnepélye nagy fényben folyt le június 28-án. A zászlóanyja Bányfi Albertné volt. Az ünnepélyes szertartások, istentisztelet elvégeztével az összes jelenlévő díszes sereg a városi vendéglőbe vonult, hol gazdagon terített asztalok várták. Az ebéd kedélyesen folyt; a felköszöntések sorát Tordamegye főispánja b. Kemény György nyitá meg, király ő felségére emelvén poharat. Graf honvéd altábornagy József főherczegért mondott pohárköszöntést. A számos felköszöntők és felköszöntöttek között városunk főispánja polgármestere, plébánusa is ott volt. A sz.-régeni er

negligentia egész a végletekig ment; fölkel helyéről, s két nagy zajjal hátra taszítá és eltávozott.

Margit úgy tetteté, mintha a Kálmán távozását észre sem vette volna, mióta Ödön mellette ült; mintha Kálmán oly felesleges szereplő lett volna, kinek hiányát épen semmi hézag sem fog támadni: egyáltalán mellőztette. Ödön épen nem gondolt arra, hogy Kálmánnak komoly neheztelését vonhatja magára.

— Kiváncsian várom ama titkot, mely nagysád titoknokává fog engem fölavatni.

— Óh, ne bizza el magát! A titok nem csupán enyém, — felelt Margit, és ezzel a Kálmán hült helyére pillantott. — Ej, nó lám, Kálmán eltávozott; bizony észre sem vettem. De mindegy, ő úgy sem tiltakozhatik ellenem, hogy önnek fölfedjem tervünket...

— Reményem, hogy majd utólagosan kinyerjük leegyezését...

— Szükségtelen, — felelé Margit, — ő belenyugszik abba, mit e részben én teendek.

Ej, ej, — gondolá Ödön — ő nagysága egy kissé el van bizakodva; korlátlan hatalommal szeret uralkodni imádoín, s úgy látszik, hogy e vágyát némelyeknél el is éri. — Tehát, a jövő hét egyik napján, Gombásikék egy bizalmas kört akarunk összehozni; oly társaságot, mely az itt levő vendégseregnek alig egy tized részét fogja tenni.

luth. esperes lelkesült pohárköszöntésével a felekezetek és nemzetiségek békés egyetértését élteté. Az ebéd elvégződésén, a közönség széteszlott a város különböző nyilvános mulató helyeire, s esti kilencz órakor ismét összegyűlt a vendéglő nagytermében, hol kedélyes tánczvigalom kezdődött. A bár legderültebb vigassággal folyt egész éjjel s csak a pirosló hajnal szólitá haza a mulatozókat.

— **Pongrácz József** kolozsvári nép-zenész zenekarával városunkon utazván keresztül, a Markus-Mark féle sörházkertben reunit rendezett. A jól szervezett zenekar kellemes zenéjében szép közönség gyönyörködött.

— **A „Magyarország és a Nagyvilág“** 26-ik számának tartalma: Képek: Jules Janin. — „Frater tavernicus.“ — A budapesti népszínház. — A lajhárok Szöveg: Jules Janin. — „Frater tavernicus.“ — A budapesti népszínház. — A lajhárok. — A férfi ékessége. (Költmény.) — Az én öreg Miska kocsisom. — A fővárosból. — Géza bánata. (Költ.) — Különfélék. — Szótalány. — Sakkfeladvány. — Szerkesztői üzenetek. Előfizetési díj: Negyedévre 2 frt 50 kr. Évenként 2 diszes jutalomkép. — Az 1874-iki évfolyam eddig megjelent számai még kaphatók.

— **Necrolog.** Novák Bogdáné Topler Gizella június hó 29-én, reggeli 8 órakor, hosszas szenvedés után kimult. Hült tetemei június 30-án délután tétettek örök nyugalomra a helyi r. kath. sinkertbe. Béke poraira.

Egy kis helyreigazítás.

(Tekintetes szerkesztő ur!) A „Székely Hírlap“ 59-ik számában megjelent és csekély személyemet is érintő „Dürüczkölő“-re nézve a szerkesztő ur becses engedelmeivel nekem is lenne egy pár szóm, a mennyiben kötelességemnek ismerem, a „Dürüczkölő“-mester urat egy tévedésből utba igazítani és a tévedés kijavítására kérni.

Ugyanis a „Dürüczkölő“-mester ur azt állítja a nevezett cikkben, hogy a „kerületi iskolatanács törvényeink szerint másod foku foruma lenne az én ügyemnek és az „eféle ügyeknek.“ Hogy ezen állításra érdemlegesen megfelelhessenek, itt először közlöm szoról-szóra a törvény szavait.

Az 1868. 38. t. cz. 130. §. így hangzik:

Az iskolaitanács:

1. A községi iskolai szék által megvizsgált számadásokat felülvizsgálja.

2. A községi iskolát illetőleg a szülőknek a tanítókalkali ügyeiben és mindennemű népiskolai fegyelmi ügyekben, másod-foku bíróság.

3. A községi iskolai székeknek a tanító vagy a tanítónak az iskolai szék elleni panaszaiiban ítélt (innen egyenesen a közoktatási miniszteriumhoz folyamodhatnak a felek) s általában ítéletet mond az iskolai székek eljárása felett.

Itt az idézett törvényezikk 1-ső és 2-ik pontja alatt előforduló ügyekben én is elismerem a „Dürüczkölő“-mester urral, hogy a kerületi iskolatanács másod foku bíróságot képez, a hová pedig az én ügyem épen nem tartozik.

De, hogy a 3-ik pontra nézve is másod-foku bírósá-

ság lenne, mely alá az én ügyem is az iskolaszékekkel szemben tartozik: azt határozottan tagadom.

A nevezett t. cz. 3-ik pontjában nagyon világosan és határozottan ki van mondva, hogy ha a községi iskolai székeknek panaszja van a tanító ellen: tessék bepanaszolni a kerületi iskolatanács előtt, s majd az ítélni fog a tanító felett.

Valmint más felőla tanítónak is meg van benneadva a jog, hogy a községi iskolaszék ellen panaszt emelhesen és a méltatlanságok ellen orvoslót kereshessen, miben az iskolaszék felett hasonlólag ítéletet mond a kerületi iskolatanács.

És innen aztán bármelyik fél ügyét felebevezheti egyenesen az oktatásügyi miniszteriumhoz. Tehát a törvény szavaiból világosan látszik, hogy a kerületi iskolatanács az olyan esetekben, midőn az iskolaszékeknek a tanító, vagy a tanítónak az iskolaszék ellen van panaszja, nem másodfoku bíróság, hanem igenis első folyamodhatási törvényszék, hol lehet és kell tanító és iskolaszékek egymással szemben orvoslót keresni.

Hogy dr. juris Soos Kálmán ur az idézett t. cz. 3. pontját a városi iskolaszékre ruházta, s hogy az iskolaszék nagyobb része ezt magáévé is tette, és ennek következtében engemet fővádlom (mert többen is voltak, csak egy volt az előadó) dr. juris Soos Kálmán ur tanácsára perbe fogott, maga előtt bevádolt, tett vádpontokra nézve engem feleletre vont, azután elítélt, s már szinte egy évtől fogva hurczol és még ítéletére tett felebevezésemet is megtagadta, melyben én a törvényre is rámutattam: ez még mind nem változtat az idézett törvényezikk értelmén semmit; és hogy a kerületi iskolatanács ezen ügyet, mint első folyamodású bíróság, már is magáénak ismeri, arról megfog győződni az iskolaszék azon része is nem sokára, mely nagyon szeretne még továbbra is abban a nagy hatalomban megmaradni, hogy egy személyben vádló, ítéltő bírósági és supremum forum is lehessen. Hiába nem akarta az iskolaszék ezen ügyet a maga illető helyére bocsátani, oda bocsátottam én, és én meg vagyok arról győződve, hogy itt már az elégtétellel sem fog elmaradni.

Az idézett törvényezikkből továbbá még az is kitűnik, hogy egy iskola tanára bármely teljes száju iskolaszéki tagnak a világért sem oly subordináltja, mint a hogy a „Dürüczkölő“-mester ur gondolja. Ilyen esetekben a tanító egymagára épen olyan jogokkal bír, mint maga az egész iskolaszék.

Az pedig már régi igazság, bárha néha, néha kerülő utakat tesz is, hogy a ki a törvényt, ellen vét, azon a törvényt fogja maga-magát megboszolni. Mert a gonoszság csak addig üzethetik, míg a culissák mögött van; de mihelyt napvilágot lát, azonnal a gonosztevő ellen fordítja fullánkjaikat.

És én most elérkezettnek látom az időt, melyben kimondhassam, miszerint nem hiszem, hogy széles Magyarországon Dr. juris Soos Kálmán uran kívül lenne még egy más Dr. juris olyan, ki azt merné állítani és tenni az oktatási törvények alapján, hogy egy községi iskolaszék a tanítót magaelőtt bevádolhatja, elítélheti és még felebevezését is megtagadhatja.

Azonban tisztelt „Dürüczkölő“-mester ur, hogy ha ez it nálunk jelenleg így is történt még ebből sem következik az, hogy az iskolaszék jogosan járt volna el ez ügyben, és a kerületi iskolatanács már mint másodfoku bíróság, szólhatna bele. Mert, ha bár a kerületi iskolatanács nem dicsekedhetik doctissimus Dr. jurissal, mint az iskolaszék, de dicsekedhetik ép érzékű tagokkal, kik a maguk jogkörükből nem egy könnyen engedik kikergettetni magukat bármely doctissimus Dr. juris által sem. Én most őszintén megvallva, Dr. Soos Kálmán ur ellen fel sem szólaltam volna, mert ő hatalmasságával nem nagy kedvem van sokat diskurálni, ha a „Dürüczkölő“-mester ur tollából azt nem látom írva lenni, a mi törvény értelmében nem áll, és a mi Dr. Soos Kálmán urat még több tulkapásra is könnyen ráveheti. Mert hiszen a június 16-iki iskolaszéki gyűlés alatt is elég világos jelét adá a T. Doktor ur annak, hogy a ki mer egy olyan maga féle juris Dr. lehet, az nem köteles a törvényre és illemre igen sokat figyelni.

Képes vala ő ekkor is, mint fővádlóm az iskolaszék színe előtt felebevezésemet kezébe kaparitni, és az iskolaszékekkel elhitetni, hogy felebevezésemet későre adtam be, és ennek következtében az iskolaszék nem adhat helyet felebevezésemnek. Pedig csak azt kell vala meggondolnia Dr. Soos Kálmán urnak, hogy hátha nekem ezen ténye fülemig található, és én után fogom hordani — székely szólas szerént — a zsindelet, milyen szegény lesz hazugságban maradni. Ezt pedig, hogy Dr. Soos Kálmán urat hazugságban hagyjam, igen könnyen tehetem. Én az isko-

laszéktől az ítéletet 1874. márczius 6-án vettem át — átadási jegyzőkönyv mellett, hivatalosan hozzám küldött személytől.

Beadott felebevezésemem, mit újból hivatalosan küldtem be az iskolaszéki utasítás 43. §. értelmében, magához az elnök urhoz, innét látható 1874. márczius 7-iki délután Dr. Soos Kálmán ur fufangosságát utólrnem nekem csak ezen két szám is elég. Azonban meglehet győződve a Dr. ur, hogy én még egyebekről is gondoskodtam, mit majd később hozuk fel csak. Ezt bátran tevé, mert ezen már nem lehet változtatni.

Most azonban nem akarom Dr. Soos Kálmán urnak velem szemben tett eljárásait egyenként demonstrálgatni, mert nincs is rá időm.

Hanem ígérem, hogy lesz majd később idő, ha Isten éltet, midőn a per végét éri, és a midőn minden ellenem emelt alaptalan rágalmánra maganak, a most félre vezetett elnök urnak sajátkezű iratait fogom a világ előtt szemeközé tartani az ellenem elkövetett sok méltatlanságteljes leleplezése végett.

Most ez alkalommal csak a „Dürüczkölő“-mesterének akartam tudtára adni azt, hogy a köztem és iskolaszék közt még mindig folyó per csak erőszakféltel volt rajtam. Erre az iskolaszék, az idézett törvény értelmében, egy általában nem volt illetékes forum. És hogy ennek illetékes első foruma a kerületi iskolatanácsban lesz vala és fog lenni ezután.

Béke velünk!

M.-Vásárhelyt, 1874. jún. 26.

Nagy Lajos.

Dürüczkölő.

A pápa a bibornoki collégiumhoz pápasága 28-ik évfordulóján nagy beszédet intézett. Tiltakozva ebben a szentszék világi hatalmának usurpátioja, s általában minden Krisztus Jézus egyházának ellenségei által elkövetett erőszakosság ellen áldást kíván legelőbb magára, azután a bibornokokra, episcopatusra, vallásos rendekre, különösen azonban a sokat szorongatott és minden oldalról elnyomatott apácákra. Miért is nem hagynak békét szegényeknek?!

* * *

Ugyan ez alkalomból a bécsi „Vaterland“ czimű ismeretes ultramontán hírlap szerkesztőségét az a kitüntetés érte, hogy a pápa áldását küldötte a szerkesztőség összes tagjainak, még pedig távirati uton. A mint egy borvizes székely atyafitól értesültünk Kerekes Sámuelhez is utban van az áldás, főképen azon érdeméért, hogy az „egy papistának“ védelmére karikázott; de az érdem mekkorasságához képest, már csak levelezési lapon. Gondoltuk is, hogy a babot nem a levéért főzik.

* * *

A brassói szász tanító-egylet azon nevezetes határozatot hozta: hogy a népiskolákban a kathechismus tanítása mellőzendő; a világ eredetéről nem a biblia, hanem a természettudomány értelmében kell tanítani; a héber nemzet története nem mint szentírténet, hanem, mint az általános történelem egy része tanítandó. Krisztus szeplőtelen fogantatásáról szóló tan mellőzendő, Krisztus emberi volta tanítandó stb. — Szerencséjük azoknak a néptanító uraknak, hogy nem tartoznak az erdélyi ev. ref. egyházkerülethez, mert az a vidéki nagyságos ur, a ki szemforgató vallásossága, és szenteskedése által nevetességé teszi magát, egyről egyig elcsapatná őket.

* * *

A mióta Homéra Batrachomyomáchiáját megírta, alvilág oly sajátságos viadalt nem látott, mint a mely köztünk és Kerekes Sámuel között foly. Kerekes nagy helytől elölkbe állott, hogy megvédelmezze azokat, a kiket mi jogosan megtámadtunk. Mi elfogadtuk a harczot s neki fogtunk az atakirozásnak. Kerekes a helyett, hogy vágásainkat az érvek kardjával parirozná: elkezd vinyogni, segítségül hívja a jogász-egyletet, így eseng hozzá: ne hagyj mert engem a ki kicsiny vagyok ugyan, de nagy bakkokat lövünk a társadalom kárára, lapodban moresre akarnak tanítani, s háta megé bujva, sárt és szemetet hajigál reánk; a helyett, hogy állításainkat az érvek erejével megdönteni akarná: gyáván fenyeget: hogy rólunk irt gyalázkodó énekeit folytatni fogja stb. Ily bajvivóval szemben kénytelenek vagyunk az egyenetlen küzdelemmel felhagyni, s az övéhez hasonló fegyverekkel folytatni a mérkőzést. Tudtára adjuk tehát hogy miután prózában tönkre silányítottuk: készek va-

(Folyt. köv.)

gyunk versekkel folytatni a viaskodást. Egy photographián dolgozunk, le akarjuk pingálni Kerekes versekben (reményljük, hogy Erdély bérczei között, fog oly applaususra találni, mint a milyennek az ő „Emlényei“ örvendenek.) S minthogy ő „Emlényeit“ a mi albumunkba szánta: mi az ő photographiáját egy kiasszony albumába fogjuk küldeni, hogy legyen, miben gyönyörködjék, sőt jobban megismerje őt.

* * *

Kerekes azzal dicsekszik: hogy mi őt poetává tettük. Midőn Kerekes poetának mondja magát, eszünkbe jut az a híres mese, melyszerint a citrom és izé — uszván egymás mellett a folyóban, az izé gömbölydedre futt pófával így kiáltott fel: nos poma natamus.

Törvénykezés.

A maros-vásárhelyi m. kir. ítélő tábla nyilvános ülésében az 1874-ik évi június 29-én és következő napjain következő ügydarabok adatnak elő:

(Folyt és vége.)

II. Tanács polgári ügyekben.

Szolga Mikiós k. t. r. b. által.

Özv. Szakács Jánosné Hajdu Mihályné e. egy korlát felállítására, Kazacsai Mihály a Zakariás István hagyatéka e. végrehajtás megszüntetése, Ambrus József Szabó Rózália e. ingóságok, Cséde László Antal István e. tulajdonjog, Szarka S. a somogyi egyházközség e. igény p., Bernád J. Mayer M. e. Silberman A. Ruszán N. e. 159 frt, bizt., Bernád J.-né Palecsán J. e. 9 frt, Nagy I.-né Ujlaki Miklós e. som. viszh., Róth Betli Maulvárf Márton e. som. vh., Balog J. Balog Imre e. 185 frt 12 kr., Csifó J. hSzöllősi József e. 20 darab arany iránti perök.

Illyés Károly k. t. r. bíró által.

Csávásy József Korbuly Balint és Duducz Gerő e. ügyvédi díj, Palló Danielné Lőrincz György e. 50 frt, Szécsi Mária s t. g. Bethlen Domokos hagyatéka e. 300 frt, Kamer András Sebestyén István e. 89 frt 19 kr, Kósa Sándor és neje Veress István s t. e. 290 frt, Spech Frigyes Bunczel Mária hagyatéka e. 106 frt, Marliu Rudolf csódtömege Onweiler Mihály e. 60 frt, Sigmond János Helvig Mihály e. 80 frt, Izrael Faigotte Mendel Abraham e. 25 frt, Lar Iezig Benigni József e. 28 pár juh és bőrök, Roth Lous Kraft Károlyné s t. Farkas Pál e. haszonbér megszüntetése, Barabási Péter Sipos Ferencz és Rózália e. tulajdon, Hirsch Aron Mayer Jakab e. 400 véka törökbuza, a déezsi majorsági pénztár Musnai Miklós s neje ellen 400 forint iránti perök.

III. Tanács büntügyekben.

Nagy Samu k. t. r. b. által.

Malcer András súlyos testisértés, Benkő József s t. testisértés, Silip Péter s t. testisértés, Balog Abraham becsületsértés, Sipos Béni becsületsértés, Bakó Mihály s t. tolvajság, Jakab Albert lopás, Germann Toma becsületsértés, Gindák Juon testisértés iránti büntügyök.

Vajda Simon k. t. r. b. által.

Poszler Gyula tulajdon biztonság, Császár Sámuel testisértés, Deési János s t. testisértés, Áved János tulajdon biztonzág, Ham János s t. becsületsértés, Gáspár Sigmond becsületsértés Faresch János s t. testisértés, Boér Aron sorozási törvény elleni kh., Eichorn Samu s t. becsületsértés, Móríc Józsefné becsületsértés, Petres József s t. becsületsértés, Juonecz Petri liki lopás, Seuleanu Vaszi nyilvános erőszakoskodás, Csibi Gábor súlyos testisértés, Seiler Márton s t. nehéz testisértés iránti büntügyök.

Popovics Servián k. t. r. b. által.

Angyel Kirila súlyos testisértés, Stefán Lázár becsületsértés, Szoboszlai Dániel s t. testisértés, Simescu Josif s t. tolvajság, Cziko József becsületsértés, Pap Tódor tolvajság, Misica Juon Nicolai testisértés, Botér A. s t. testi biztonság, Hartman Mihály család, Bakos Ferencz s t. becsületsértés, Zabola Nikita becsületsértés, Miklós Máthé Antonia közrend e. kh., Christeán Petru s t. becsületsértés iránti büntügyök.

Spech Adolf k. t. r. b. által.

Orbán Anna becsületsértés, Bulza Petru súlyos testisértés, Petrisoi Mitru becsületsértés, Sombori Dávid tolvajság, Burchert János becsületsértés, Legard József és neje közintézkedések, Luka János Costantin s t. e. tolvajság, Lázár Salamon testisértés, Florea Naftailla lopás, Zsentye Juon testisértés, Miholka Akim s t. lopás, Turiczi Antal emberölés, Kvieczinsky József becsületsértés, Szabó József testisértés, Gruja Vaszi testi biztonság, Stanciu Intáru s t. testibiztonság iránti büntügyök.

Sztoyka Antal k. t. r. bíró által.

Szávu Matheu s több társai tolvajság, Szentgyörgyi János család, Zgiresa Vaszile s t. tolvajság, Bayer Ferencz s t. család, Roth János család és testisértés, Filip Nyisztor testi és becsületsértés, Fomesa Oprea tulajdonbiztonság, Trombitás Juon testisértés, Geczi Mózes becsületsértés i. b. ü.

Mégai Ferencz k. t. p. b. által.

Vecserdea Juon s t. tolvajság, András József s t. rabló gyilkosság, Csernik Sándor erőszakos közösülés és nyilvános erőszakoskodás, Vojka Lázár s t. becsületsértés, Pésk Lázár s t. testi és tulajdonbizt. Petrigyán Juon I. Mitru élet és testi bizt. Bota Juon s t. tulajdonbizt. Pasca Gavrilla a matroni test bizt. i. b.

IV. Tanács urbéri ügyekben.

Antalfy Gábor k. t. r. b. által.

Gr. Gyulai Sámuel Heprián György e. egy állomány majorság természete, Gr. Gyulai Sámuel Martin Rosu (máskép) Martin Kaszt e. egy beltelek, Ugyanazon felperes Herián Onu e. egy belállomány visszabocsátása, Ugyanazon felperes Gyorgye Zalin Pudor e. egy házastelek, Gr. Gyulai Sámuel Susman Számyla e. egy beltelek, ugyanazon felperes Hanti Kulicza e. egy beltelek kibocsátása, ugyanazon felperes Czerán Szimu és Szimeon e. egy álod. beltelek, gr. Gyulai Sámuel Hepsian Gli-

gor e. egy belső állomány, ugyanazon felperes Kuti Jósif e. egy belső telek, ugyanazon felperes Heprián Andrej e. belállomány, ugyanazon felperes Sztár Gyorgy e. egy beltelek, ugyanazon felperes Kula Fanuliu e. majorsági telek i.

Bécsi tőzsdei árkelet.)

(Június 30-án.)

5% metallique	69.40
5% nemz. államkölesön	74.75
1860. államkötvény	110.—
Bankrészcvény	99.3
Hitelrészcvény	216.75
London	111.60
Ezüst	105.70
Arany	—
Napoleon arany	8.92
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	75.25
" " " temesi	74.50
" " " erdélyi	73.—
" " " horvát-slavon	78.—

Felelős szerkesztő:

MENTOVICH FERENCZ.

Főmunkatárs és a jogi rész vezetője:

Kuti Albert.

HIRDETMÉNYEK.

Sz. 7159. 1874.
polg.

Felhívási hirdetmény.

A maros-vásárhelyi kir. törvényszék által felszólíttatnak mindazok, kiknek maros-vásárhelyi kir. alügyész néhai Lukácsfi Aurél ellen valami követelésük van, hogy ezt jelen hirdetménynek a hirlapbani harmadszori megjelenésétől számítandó 45 nap alatt ezen kir. törvényszékhez annyi-
val bizonyosabban bejelentsek, mert különben követelésük tekintetbe nem fog vétetni.

A kir. törvényszéknek M.-Vásárhelytt 1874. június 15-én tartott üléséből.

Hildebrand József,
elnökhelyettes.

Ziegler.

(37) (1—3)

jegyző.

TELEGRAMM

Moldován György urnak

Maros-Vásárhelytt.

Bremai nemzetközi kiállítás jun. 14. 1874.

A jury minden varrógép-kiállítók között a legmagasabb jutalmat:

az arany-érmet

a „Singer Manufacturing Co. New-York“ czimű cégnek adományozta, mint a melynek kitűnő gépei a legkülönbözőbb czélokra teljesen megfelelnek.

Newlinger G.,

nevezett cég főügyvivője.

A raktáromban levő varrógépek kitűnő segét illetőleg ennél nem kell nagyobb ajánlat.

Moldován György.

(36)

(1—3)

426—1874. szám.

Árlejtési hirdetmény!

A főméltóságú m. kir. közmunka- és közlekedési miniszteriumnak jelen év június hó 6-kán kelt 3843. és 3844. számok alatti magas rendeletével a kolozsvár-brassói államúton levő 101. és 125. számú műtárgyak kijavításai engedélyeztetvén, e munkálatok végrehajtásának biztosítása végett az 1874. évi július hó 23-án d. e. 10 órakor kezdve a maros-vásárhelyi m. kir. mérnöki hivatal irodájában nyilvános árlejtés fog tartatni.

A műtárgyak kijavítására engedélyezett összegek a következők:

1. A kolozsvár-brassói államút 6⁷/₈—7 mértföld szakaszán lévő és 101. számmal jelet aranyosi fahid javítására 3563 frt 53 kr.

Ugyanazon államút 10¹/₈ mértföld szakaszán lévő és 125. számmal

jelet hid javítására 1090 frt 04 kr.

Vállalkozni kívánók kéretnek 5% bánatpénzzel ellátva a fenn megjelölt időben és helyen megjelölt hol addig is az árlejtés alapjául szolgáló okmányok a rendes hivatali órák alatt betekintheők.

Szabályszerűen szerkesztett írásbeli zárt ajánlatok is elfogadhatnak, de csak is a szóbeli árlejtés megkezdése előtt.

Maros-Vásárhelytt, 1874. június hó 17-én.

(35) (3—3)

A m. kir. mérnöki hivatal.

Nyomtatta Imreh Sándor Maros-Vásárhelytt ev. ref. főiskola gyorsajtóján 1874.